

Rolnummer 2292
Arrest nr. 186/2002 van 19 december 2002

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 50 van het Wetboek der successierechten, zoals vervangen bij het decreet van het Vlaamse Gewest van 20 december 1996, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de rechters M. Bossuyt en L. François, waarnemend voorzitters, en de rechters R. Henneuse, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van rechter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 15 november 2001 in zake E. en L. Van De Weghe tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 23 november 2001, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 50 van het Wetboek der successierechten, zoals vervangen door artikel 15 van het decreet van de Vlaamse Raad van 20 december 1996, de artikelen 10, 11 en 172 Grondwet, in zoverre het het tarief in rechte lijn en tussen echtgenoten uitbreidt tot de kinderen van de langstlevende echtgenoot van de overleden echtgenoot terwijl het dit tarief niet uitbreidt tot de kinderen van de eerst overleden echtgenoot die erven van de langstlevende echtgenoot en aldus een niet redelijk verantwoorde ongelijke behandeling zou invoeren tussen beide categorieën van kinderen ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Eisende partijen in het bodemgeschil zijn krachtens testament algemene legatarissen van hun stiefmoeder, die destijds gehuwd was met hun vooroverleden vader. Op de nalatenschap van hun stiefmoeder werd aanvankelijk door de ontvanger het in artikel 50 van het Wetboek der successierechten bedoelde tarief toegepast. Twee dagen later kwam de ontvanger hiervan terug en stelde hij dat die bepaling niet kon worden toegepast, omdat het tarief in rechte lijn enkel geldt indien de stiefouder overlijdt vóór de natuurlijke ouder, wat *in casu* niet het geval was. Op de eisende partijen werd derhalve respectievelijk het tarief tussen samenwonenden en het tarief tussen vreemden toegepast. De Minister van Financiën is niet ingegaan op het verzoek van de eisende partijen om de heffing te herzien, zodat zij de zaak voor de rechtbank brengen. Nadat de eisende partijen de discriminatoire aard van de bepaling hebben opgeworpen, stelt de Rechtbank van eerste aanleg de voormelde prejudiciële vraag.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 23 november 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 30 januari 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 februari 2002.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 13 maart 2002 ter post aangetekende brief;
- E. Van De Weghe, wonende te 9200 Dendermonde, Dr. Haekstraat 41, en L. Van De Weghe, wonende te 9660 Brakel, Kasteeldreef 2, bij op 14 maart 2002 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 3 april 2002 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 30 april 2002 en 31 oktober 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 23 november 2002 en 22 mei 2003.

Bij beschikking van 9 oktober 2002 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 6 november 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 11 oktober 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 6 november 2002 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. K. Bernauw, advocaat bij de balie te Gent, voor E. Van De Weghe en L. Van De Weghe;
 - . Mr. I. Vandeschoor *loco* Mr. M. Peeraer, advocaten bij de balie te Gent, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Snappe verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de eisende partijen

A.1. De eisende partijen in het bodemgeschil voeren aan dat de in het geding zijnde bepaling, met betrekking tot het op de nalatenschap van een stiefouder toepasselijke tarief van het successierecht, tussen de stiefkinderen een onderscheid in het leven roept naargelang de stiefouder overlijdt vóór of na hun biologische ouder, doordat alleen de stiefkinderen die in het eerste geval verkeren, de toekenning genieten van het voordeel van het successierechtstarief in de rechte lijn. Nochtans bevinden beide categorieën van belastingplichtigen zich in wezenlijk dezelfde situatie, namelijk die van stiefkinderen van de erflater.

Het criterium van onderscheid, namelijk de loutere volgorde van het overlijden van de biologische ouder en de stiefouder, is willekeurig en steunt op geen enkel pertinent motief, minstens blijkt uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van 20 december 1996, dat de in het geding zijnde bepaling invoerde, geen enkel motief voor die ongelijke behandeling. Uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van 21 december 2001, dat de in het geding zijnde bepaling heeft vervangen, blijkt bovendien dat de decreetgever die discriminatie uitdrukkelijk erkent – zoals overigens ook de administratie in haar briefwisseling doet, evenwel erop wijzend dat zij niets anders kan doen dan de in het geding zijnde bepaling toe te passen. De eisende partijen verwijzen eveneens naar het standpunt van de toenmalige directeur-generaal van de Administratie van registratie en domeinen die deze discriminatie uitdrukkelijk heeft aangeklaagd in een publicatie.

De eisende partijen menen dan ook dat de gestelde prejudiciële vraag bevestigend dient te worden beantwoord.

Standpunt van de Ministerraad

A.2. De Ministerraad verwijst naar het standpunt in rechte van de Centrale Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen.

In de in het geding zijnde bepaling staat letterlijk dat het tarief in rechte lijn en tussen echtgenoten toepasselijk wordt gemaakt op de verkrijgingen door de kinderen van de langstlevende echtgenoot van de overledene, namelijk de stiefkinderen van de overledene. Het verlaagde tarief geldt dan ook enkel in het geval waarin de stiefouder eerst overlijdt. De administratie wijst erop dat zij de fiscale wet strikt dient toe te passen en zich geen enkel oordeel kan noch mag aanmatigen over de grondwettigheid van een wet bij de toepassing ervan, nu enkel het Arbitragehof bevoegd is om zich uit te spreken over de schending door een wet of decreet van de artikelen van de Grondwet.

De Ministerraad merkt op dat de in het geding zijnde bepaling met ingang van 1 januari 2002 aldus is gewijzigd dat de eisende partijen in het bodemgeschil onder de huidige regeling wel tegen het tarief in rechte lijn zouden worden belast. Hij wenst zich te dezen te gedragen naar de wijsheid van het Hof.

- B -

B.1. Artikel 50 van het Wetboek der Successierechten, zoals vervangen bij artikel 15 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 20 december 1996 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1997 (*Belgisch Staatsblad*, 31 december 1996; *erratum*, *Belgisch Staatsblad*, 11 februari 1997), luidde, vóór de vervanging ervan bij artikel 44 van het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002 (*Belgisch Staatsblad*, 29 december 2001), als volgt :

« Het percentage van het recht tussen echtgenoten is niet van toepassing wanneer de echtgenoten uit de echt of van tafel en bed gescheiden zijn tenzij zij gemeenschappelijke kinderen of afstammelingen hebben.

Dit zelfde percentage van het recht is eveneens van toepassing op verkrijgingen door de kinderen van de langstlevende echtgenoot van de overleden echtgenoot. »

B.2. De in het geding zijnde bepaling werd tijdens de parlementaire voorbereiding als volgt verantwoord :

« Deze hervorming heeft eveneens tot doel om de relatie stiefouder-stiefkind voor het percentage van de successierechten op een gelijke wijze te behandelen als de relatie in rechte lijn of tussen echtgenoten. De relatie tussen stiefouders en stiefkinderen kan immers zeer hecht zijn. Vaak zullen zij gedurende geruime tijd samengeleefd hebben. Hierbij kan eveneens, bij wijze van voorbeeld van deze bijzondere band, verwezen worden naar artikel 203, § 2 van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel voorziet in een onderhoudsplicht van de stiefouder t.a.v. de stiefkinderen. In artikel 345 BW zijn de leeftijdsvoorwaarden voor adoptie minder streng indien het om een adoptie van een stiefkind gaat.

Het Burgerlijk Wetboek beschouwt echter het stiefkind nooit als een erfgenaam van de stiefouder. Dit betekent dat de stiefouder slechts d.m.v. een testament of een schenking het geheel of een deel van zijn of haar vermogen aan het stiefkind kan toekennen. Dit impliceert derhalve steeds een wilsuiking van [de] stiefouder.

Deze bijzondere band waarvan de uitdrukkelijke wilsuiking het bewijs vormt, rechtvaardigt deze gelijke behandeling met de rechte lijn of tussen echtgenoten. » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 1996-1997, nr. 428/1, p. 6).

B.3. De in het geding zijnde bepaling voert een successierechtelijk verschil in behandeling in tussen stiefkinderen, naargelang de stiefouder van wie zij erven, overlijdt vóór of na hun natuurlijke ouder met wie die stiefouder gehuwd was. In het eerste geval wordt de nalatenschap voor de stiefkinderen belast tegen het voordelige tarief waaraan erfgenamen in rechte lijn zijn onderworpen, terwijl in het tweede geval de stiefkinderen worden belast tegen een minder gunstig tarief.

B.4. Het successierechtelijk verschil in behandeling tussen stiefkinderen berust op een objectief criterium, namelijk het al dan niet voorafgaandelijk overlijden van de stiefouder-erflater ten opzichte van de natuurlijke ouder van de erfgenamen met wie hij was gehuwd.

Het Hof ziet niet in welke de pertinentie van het aldus gemaakte onderscheid voor het bepalen van het tarief der successierechten zou kunnen zijn. Indien de band die tussen stiefouder en stiefkind of stiefkinderen kan zijn ontstaan tijdens het huwelijk van die stiefouder en de natuurlijke ouder, kan verantwoorden dat de stiefkinderen voor het successierechtelijk tarief worden gelijkgesteld met erfgenamen in rechte lijn, dan is het ter zake niet pertinent dat voordeel te ontzeggen aan de stiefkinderen wanneer de stiefouder-erflater overlijdt na hun natuurlijke ouder. Immers, wanneer de overlevende stiefouder de kinderen van zijn echtgenoot als erfgenamen heeft aangewezen, heeft hij doen blijken van het behoud van de bijzondere band tussen hen, die aan de basis ligt van de successierechtelijke gelijkstelling van de stiefkinderen met de erfgenamen in rechte lijn.

B.5. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 50 van het Wetboek der successierechten, zoals vervangen bij artikel 15 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 20 december 1996 en vóór de vervanging ervan bij artikel 44 van het decreet van 21 december 2001, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 19 december 2002.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

L. Potoms

M. Bossuyt